

"לא ייתכן שמי שהורשע בשוחד יהיה גיבור תרבות או סלב"

"רק ביום שבו מי שהורשע בעבירות אלה יסבול מגינוי חברתי כללי ולא מיחס סלחני או מתחשב, נדע כי יש סיכוי ממשי להדברת התופעה" • פרקליט המדינה שי ניצן על פרשת הולילנד במסגרת דבריו בנושא המלחמה בפשיעה

שאלה הנורמות הנוהגות, הרי שכרוכה בכך סכנה של ממש להתפר-
רותנו כמדינה שומרת חוק.

לעיתים נדמה כי רבים בישראל כבר הרימו ידיים, כביכול הסתג-
לו לתופעות השחיתות, והם מתייחסים אליהן כמעט בשוויון נפש.
הדבר נובע אולי מתחושת חוסר אונים ומהיעדר אמונה באפשרות
לשנות את המציאות; הסבר אפשרי נוסף הוא הגישה הסלחנית,
לעיתים המופגנת, כלפי מי שסרחו. לכך תורמים לעיתים גם מי
שממהרים להתרוצץ בין אולפני הטלוויזיה, כשהם מסבירים – לעי-
תים גם שלא מדעת – כי המעשים שבהם הורשעו האנשים (ואיני
מדבר על פרשה מסוימת) הם "כמעט נורמטי-
ביים", וכי מדובר ב"רדיפה". זאת לפעמים גם תוך
כדי תקיפה ישירה של בית המשפט או הפרקליטות
והמשטרה ויחוס שיקולים זרים לרשויות הללו. עם
אווירה ציבורית זו אסור לנו להשלים.

רק ביום שבו מי שהורשע בעבירות אלה יסבול
מגינוי חברתי כללי ולא מיחס סלחני, מתחשב, מבין
וכדומה, נדע כי יש סיכוי ממשי להדברת התופעה.
כתבי אישום ופסקי דין אינם מספיקים בהקשר זה.

הם חיוניים כמובן למיגור התופעה, אך הם חייבים להיות מלווים גם
באווירה חברתית מגנה. לא ייתכן שמי שהורשע בשוחד יהיה "גיבור
תרבות" או "סלב". שינוי כזה של אווירה חברתית התחולל כמדומני
בעשור או בשני העשורים האחרונים ביחס לעבירות מין, שהיו נח-
שבות זוטות, ושינוי דומה חייב להתחולל ביחס לעבירות השחיתות.
כאן המקום להזכיר כי העבירות שבהן הורשעו נאשמי הולילנד
נעשו בטרם הוחמרה הענישה על עבירת השוחד. כדאי שכל אחד
ידע זאת, ובל יתפלא איש אם בעתיד יתבקשו ויוטלו עונשים חמ-
רים עוד יותר על מעשים שחומרתם דומה.

כפי שכתבתי לאחרונה לפרקליטים בשירות המדינה, אפשר שב-
מאבק המתמשך בשחיתות יש לעיתים תחושה של עליות ומורדות,
אבל דבר אחד אנו מבטיחים לעצמנו: רפיון ידיים לא יהיה. הפרק-
ליטות תמשיך לקיים את חובתה בעקביות, בנחישות ובמקצועיות

התבקשתי לדבר על מצב הפשיעה בישראל, ואי אפשר לדבר על
הפשיעה בלי להזכיר תחילה את נושא פשעי השנאה ואת המקרים
החמורים שאירעו לאחרונה בישראל ובהם הייתה פגיעה ברגשות
דתיים ובמקומות הקדושים לדתות שונות.

מערכת אכיפת החוק רואה בחומרה רבה ניסיונות לחלל מקומות
פולחן ומקומות קדושים ולפגוע ברגשות דתיים. נגלה אפס סובלנות
כלפי מי שמבקשים להפר את מרקם היחסים העדין בין הדתות השו-
נות. חופש הדת והפולחן הם ערך עליון במדינה דמוקרטית, בוודאי
בישראל, ונעשה ככל יכולתנו כדי שלא לאפשר כל פגיעה בהם וכדי
להעניש בחומרה את מבצעי הפשעים הללו.

אבקש להתמקד בדבריי היום בשלושה נושאים
העומדים על הפרק בהקשר למצב הפשיעה: שחי-
תות, אלימות, והגברת היעילות בטיפול בתיקי הפ-
רקליטות.

שחיתות. בימים אלה הגיעה לסיומה, החלקי
לפחות, אחת מפרשות השחיתות הגדולות שידעה
המדינה. מה שנחשף בתיק זה הוא מרבץ שחיתות
בסיסי ועמוק שקשר בין הנאשמים אשר במשך
למעלה מעשור דבקו בהם מעשים פסולים.

חריגותו של התיק – כפי שעולה מפסק הדין שניתן – נובעת מהיקף
השחיתות שפשתה בכל חלקה טובה, מהיקף כספי השוחד ששולמו,
זהות המשחזים והמשוחזדים ומעמדם, שיטות ההסוואה השונות של
תשלומי השוחד ועד הפרויקטים האדירים ועצומי הממדים שעמדו
על הפרק. ההשפעה של המעשים האלה, החומרה שלהם, היא הרס-
נית למרקם היחסים בין הציבור לרשויות השלטון, מרקם שבנוי על
הנחת האזרח כי הרשות פועלת ביושר ובשוויוניות, בלי ששיקולים
זרים ופסולים ינחו את עובדי הציבור בקבלת החלטותיהם.

אותו אזרח, אשר רואה שבעלי הממון מוצאים אוזן קשבת במ-
שרדי העירייה ובמשרדי הממשלה ואילו הוא נאלץ להתבוסס בבוץ
הבירוקרטיה, עלול להגיע להכרה העגומה כי הדרכים הלגיטימיות
להביא את דברו בפני השלטון, אין בהן כדי לשרת את צרכיו. כל זמן

לפעול, ובה בעת לא נירתע למלא את חובתנו ולפעול לביעור הש־חיתות בכל מקום שבו היא קיימת.

אלימות. תחום נוסף שבו הפרקליטות הציבה לה יעד להעלות את תג המחיר של העבירות הוא תחום עבירות האלימות, ובייחוד עבירות אלימות חמורות, שכבר נהפכו למכת מדינה.

אין צורך להיות צרכן תקשורת כדי להיווכח עד כמה נפוצה האלימות במחוזותינו. די לי לראות את כמות תיקי האלימות החמורה שמגיעים לטיפולנו. למרבה הצער, לתופעה זו פנים רבות: אלימות במשפחה ובעיקר כלפי נשים וילדים, אלימות של בני נוער נוגד בני נוער, אלימות של ארגוני פשיעה, אלימות על רקע אידיאולוגי, ועוד. האמת צריכה להיאמר: בכל חברה יש אלימות ותמיד תהיה אלימות. לעולם לא ייתמו חטאים מן הארץ. אולם המצב הקיים אינו נותן לי מנוח. יש לצערי במקומות מסוימים פגיעה בתחושת הביטחון הבסיסית של הציבור הרחב, שלעיתים חושש להסתובב ברחובות בשעות החשכה או במקומות מבודדים.

הפתרון לנגע האלימות מתחיל קודם כל בחינוך, לא במערכת המשפטית. וחינוך מתחיל בבית, בבית הספר, בסביבת החברתית הקרובה. את זאת יש לשלב כמושב עם הכלים הפליליים. כדי למגר מכת מדינה חייבת מערכת המשפט על כל חלקיה לעמוד בפרץ, ובין היתר להשית עונשים חמורים שירתיעו את העומדים לדין כמו גם את העבריינים הפוטנציאליים.

בהקשר זה יש חשיבות מיוחדת שתשרור הלימה בין חומרת העבירה לענישה בגינה, ובעבירות אלימות חמורות חייבים לתת משקל נכבד מאוד להגנה על שלום הציבור והחברה. לעיתים אנו נתקלים במקרים שבהם בחלק מהערכאות הנמוכות ניתן משקל יתר לשיקולים אישיים הקשורים בנאשם.

לאחר שבשנים קודמות הביאה הפרקליטות להעלאת רף הענישה בתחום עבירות המין, מטרה נוספת שהצבתי לשנים הקרובות היא להביא ליישום הנחיות בית המשפט העליון בערכאות הנמוכות ולהעלות את רף הענישה בעבירות האלימות החמורות, לרבות בדרך של הגשת ערעורים על קולת העונש במקרים המתאימים, אף שהפרקליטות כמדיניות ממעטת מאוד בהגשת ערעורים.

יעילות. יעד מרכזי נוסף שהצבתי לי כשהתמניתי לתפקיד הוא ייעול תהליך הצדק. אנו חייבים לעשות כל מאמץ כדי להתייעל ולהביא לביור האמת במהירות האפשרית. אכן, לא הכל בידינו. העומס על הפרקליטות כבד ביותר. עשרות אלפי תיקים נפתחים מדי שנה בשנה, וכוח האדם המוקצה לנו הוא מוגבל. ועם זאת, כפי שאמרתי במועד מינויי לתפקידי, חובתנו לעשות ככל יכולתנו במשאבים הקיימים ליעל את השירות הניתן לאזרחים ולטפל בתיקים במהירות המרבית. זאת מאחר שלעיתים "צדק נדחה" אינו צדק כלל. ייעול הפרקליטות וזירוז קצב הטיפול בתיקים הוא מבחינתי מטרת-על.

ניצן

"אפשר שבמאבק המתמשך בשחיתות יש לעיתים תחושה של עליות ומורדות, אבל דבר אחד אנו מבטיחים לעצמנו: רפיון ידיים לא יהיה. הפרקליטות תמשיך לקיים את חובתה בעקביות, בנחישות ובמקצועיות, ולא נהסס לטפל בתופעות של שחיתות בכפפות ברזל"

ולא נהסס לטפל בתופעות של שחיתות בכפפות ברזל – היא מעמד של המעורבים אשר יהיה. בלי למצמץ, בלי לגמגם ובלי להתנצל. עם זאת, חזו אולי הנקודה החשובה מכל, כתבי אישום יוגשו רק כשימצא שיש "יסוד סביר להרשעה", ובנושא זה כבאחרים יש בכוננתנו להמשיך לבחון את הראיות שנאספו בזהירות ובקפדנות, מתוך הבנה של המשמעות הקשה שיש להליך פלילי על חייו של אדם. אסור לנו להתלהם ואסור לנו להיות נמהרים. כך אני מנחה את הפרקליטים